

Etterord

AV PER JOHAN MOE

Kaptein Grants barn eller

«Jorda rundt langs den 37. sørlige breddegrad»

Fortellingen om barna til kaptein Grant som i mer enn et halvt år leter utrettelig etter sin far, er Jules Vernes mest omfangsrike roman. Boken er likevel bare begynnelsen på et langt epos, for *Kaptein Grants barn* utgjør nemlig første del av Jules Vernes store verk om undervannsbåten «Nautilus» og den mystiske kaptein Nemo, havets hevner.

Fortellingen om kaptein Nemo står i en særstilling i Vernes forfatterskap, og utgjør hele tre bøker, som gjerne kalles Nemo-trilogien.¹ Trilogien består av fortellingene *Kaptein Grants barn*,² *En Verdensomseiling under havet*³ og *Den hemmelighetsfulle øya*⁴. Men kaptein Nemo og hans berømte farkost møter vi imidlertid ikke før i de to siste bøkene.

Verdt å merke seg er at siste stopp i leteaksjonen etter kaptein Grant er øya Tabor ute i Stillehavet, eller Maria Theresa-øya, en av Vernes mysterie-øyer. Tabor er også nærmeste nabo til Den hemmelighetsfulle øya, der «Nautilus» ender sin ferd og hvor Robert Grant til sist vender tilbake som voksen sjømann.

1 I Vernes forfatterskap finner vi bare to trilogier: trilogien om Kaptein Nemo og trilogien om Baltimore Gun Club: *Reisen til månen* (*De la Terre à la Lune*, Paris 1865), *Reisen rundt månen* (*Autour de la Lune*, Paris 1869), og *Skuddet på Kilimanjaro* (*Sans dessus dessous*, Paris 1889).

2 *Les enfants du Capitaine Grant* (Paris 1865–68).

3 *Vingt mille lieues sous les mers* (Paris 1869).

4 *L'île Mystérieuse* (Paris 1874).

Utgangspunktet for trilogien er lik mange andre Jules Verne-bøker et kryptogram, en gåte. Det ufullstendige budskapet inneholder bare den ene koordinaten til en posisjonsangivelse. Meldingen som hovedpersonene må forholde seg til opplyser ikke lengdegraden, bare breddegraden. Kaptein Grants barn legger derfor ut på en systematisk ferd langsetter denne breddegraden. Til slutt er de like ved den hemmelighetsfulle øya. Men det forstår de ikke da, og ikke leseren heller, før i siste bok i Vernes trilogi.

I boken om verdensomseilingen neddykket i havet, lar forfatteren leseren tro at Nemo frivillig seiler rett inn i undergangen – i dragsuget til kraftige strømvirvler utenfor Lofotodden i Norge. Men i siste bok i trilogien gjenoppstår han på uforklarlig vis på den hemmelighetsfulle, vulkanske Lincoln-øya øst for New Zealand. Denne har Verne latt sine nordamerikanske fiksjonsfigurer døpe for å hedre borgerkrigens Abraham Lincoln. Her er kaptein Nemo først øyboernes usynlige hjelper. Senere viser han seg for romanpersonene, og blir deres «frelser» – før han selv forsvinner i et ragnarok av et vulkanutbrudd. Her er det absolutt religiøse undertoner, noe som har vært kommentert av flere Jules Verne-tolkere. Og det finnes klare paralleller til andre historier i den fantastiske sjangeren, ikke minst Gandalf-figuren i trilogien om Ringenes herre av JRR Tolkien, hundre år senere.

Flaskepost, kryptogram og gåter

I *Kaptein Grants barn* igangsettes fortellingen av at mannskapet på et skip finner en flaskepost og et budskap med en mangelfull tekst på et delvis ødelagt stykke papir. Dette fortellergrepet er et ofte tilbakevendende element hos forfatteren, og har senere blitt kopiert eller videreført av en rekke andre forfattere, både innenfor litteratur og film. Spenningen og framdriften i fortellingen består i hvorvidt romanfigurene klarer å avkode budskapet korrekt.

I Jules Vernes forfatterskap finner vi fortellinger hvor handlingen skyter fart ved funnet av en flaskepost i romanene *Overvintring i isen* (1855), *Det store loddet* (1886) og altså i *Kaptein Grants barn*

(1865–68). Alternative tolkninger av den mangelfulle teksten gir reisefølget i boken stadig nytt håp om hvor den savnede kaptein Grant kan finnes seg. Til slutt har de reist hele jordkloden rundt, på den sørlige halvkule, slik forfatteren selv karakteriserte sin fortelling i den franske originalutgaven. Jules Verne ga sin romantekst om barna til kaptein Grant en undertittel som ble brukt i tidlige oversettelser, også i Skandinavia.⁵ Denne understreker at også dette i virkeligheten var en verdensomseiling: «Jorda rundt langs den 37. sørlige breddegrad».

Jorda rundt-reisen som tema vet vi han kom tilbake til også flere ganger senere i sin berømte bokserie med fantastiske reiser: «Voyages Extraordinaires». Gjennom romanene *Jorda rundt på 80 dager* og *En verdensomseiling under havet* oppnådde han sine kanskje største triumfer som forfatter. Men også de noe mer ukjente romanene, om ingeniør Robur,⁶ besto i reiser rundt kloden.

Med dette har vi allerede omtalt flere av Jules Vernes viktigste verker. Vi burde kanskje også skynde oss å nevne *Reisen til jordens indre*, som kom ut året før han startet på boken om Kaptein Grants barn. Med disse fortellingene signaliserer forfatteren sitt hovedanliggende. Han ville lage spennende, informative bøker omkring geografiske temaer. Og med på letingen etter kaptein Grant sender Jules Verne en annen franskmann; geografen Jacques Paganel⁷ er sakkyndig reiseleder for romanpersonene – og oss lesere. På denne måten sørger forfatteren for at han får et talerør for de mange geografiske utlegningene i romanen. En slik veileder er et annet fortellergrep som Verne ofte benytter seg av. Ikke

5 Den første nordiske oversettelse av romanen *Kapten Grants oppsøkande. Resa kring jorden – längs trettiosjunde södra parallelen*. Stockholm: Oscar L. Lamms Förlag, 1872.

6 *Robur Erobreren* (Paris 1886) og *Verdens hersker* (Paris 1904). Romanene om Robur er ikke utgitt i bokform på norsk, bare som tegneserier: *Illustrerte klassikere* nr. 116 og 123.

7 Jacques-Éliacin-François-Marie Paganel, secrétaire de la société de géographie de Paris, membre correspondant des sociétés de Berlin, de Bombay, de Darmstadt, de Leipzig, de Londres, de Pétersbourg, de Vienne, de New-York, membre honoraire de l'institut royal géographique et ethnographique des Indes orientales.

sjelden setter han også inn halvskjulte spor etter seg selv i bøkene. I Jules Vernes dokumentarbok om sin egen reise til Storbritannia møter vi vennene Jonathan og, også i denne fortellingen: «Jacques». Denne reisebeskrivelsen,⁸ som dokumenterer forfatterens reise til Skottland seks år tidligere – i 1859, er samtidig en lett ironisk selvbiografisk tekst. I dag er det klart at bak navnet Jacques skjulte forfatteren seg selv.

Disse romanene ble til tidlig i Vernes forfatterskap, og flere Jules Verne-kjennere har karakterisert denne tiden som hans gylne tiår. I disse årene skrev han i rask rekkefølge de banebrytende fortellingene om reiser inn i jorden, ut fra jorden – og kloden rundt, både over og under havoverflaten. Etter hvert skulle det bli en bokserie på rundt 60 fantasifulle reiseromaner.

Forkortede ungdomsutgaver og Jules Verne-myter

Jules Vernes omfattende verk om Kaptein Grants barn er femte bind i hans fantasireise-serie «Voyages Extraordinaires». Flere lesere vil nok huske både denne boken og flere andre Verne-titler fra barndommens bokhylle.

Når nå romanen for første gang foreligger i uforkortet norsk utgave, kommer det tydelig fram at Vernes fortelling i originalversjon er svært omfangsrik. Boken er blitt utgitt i Norge en rekke ganger, men som regel i forkortet utgave tilrettelagt for ungdom. Bare i noen få tilfeller har Jules Vernes bøker blitt utgitt i komplett utgave i Norge. Ulike forlags bearbeidelser og omskrivninger kan ha medvirket til at bøkene hans i flere land har blitt ansett som mindreverdige litteratur beregnet på barn eller ungdom.

Dette er bare én av flere misforståelser som ofte knytter seg til forfatternavnet Jules Verne. Mange norske bøker, aviser og nettsider videreformidler fremdeles gamle uriktigheter som er blitt

8 Utgitt posthumt av biblioteket i Vernes fødeby Nantes, i 1989. Engelsk oversettelse: *Backwards to Britain* (Edinburgh 1991).

imøtegått av nyere forskning. Ikke sjelden leser vi at han skrev sine fantastiske reise-fortellinger uten selv ha foretatt noen reise, eller at han forutså tekniske nyvinninger mange tiår før de faktisk fant sted. Ingen av delene er helt korrekt. Jules Verne skrev riktig nok svært mye på grunnlag av boklig lærdom, men han var stadig på farten.

Jules Verne reiste både i Europa, Nord-Amerika og Nord-Afrika – ikke minst om bord i sitt eget seilskip. At han hadde stor sakkunnskap omkring sjøliv og sjømannskap, kommer tydelig frem i originalversjonene av verkene hans. Han hadde vokst opp i en havneby og lærte tidlig å seile sammen med sin ett år yngre bror Paul. De utforsket Loire-elven i båt og fantaserte om seilaser i den store verden utenfor. Senere ble det havgående farkoster. Flere av Vernes verker har blitt til om bord i hans yacht «St. Michel» – den første i rekken av tre havseilere, alle med samme navn. Noen kapitler av *En verdensomseiling under havet* ble skrevet da forfatterens seilskip lå ankret opp ved munningen av Themsen utenfor London. Den lange sjøreisen som beskrives i *Kaptein Grants barn* noen år før, foregår imidlertid på deler av kloden som Jules Verne selv aldri besøkte.

Med sine «Voyages Extraordinaires» er Jules Verne av mange utropt til å være den første science fiction-forfatter. Dette er delvis riktig, men når vi stadig støter på omtaler av hans romaner som om han på uforklarlig vis skulle ha evnen til å forutsi fremtidige oppfinnelser, blir det feil. Faktum er at Jules Verne skrev fantasifulle reiseskildringer i en tid da få reiste, men det meste i hans fortellinger var fullt av mulige foreteelser i hans samtid. De fleste tekniske nyvinninger som omtales i Vernes bøker eksisterte allerede, selv om allmennheten kjente lite til dem. Jules Verne var ivrig leser av vitenskapelig litteratur på mange felt og ønsket med sine romaner å spre kunnskap.

Viktige bokillustrasjoner

Når det nå foreligger en fullstendig norsk nyoversettelse av Jules Vernes mest omfangsrike bok, er dette bemerkelsesverdig – også av andre grunner enn lengden. Alle Jules Vernes fortellinger var planlagt som en kombinasjon av tekst og illustrasjoner. Betydningen av bildene i de originale bokutgivelsene har svært ofte vært undervurdert utenfor Frankrike. At vi nå har fått en komplett norsk utgivelse inkludert de xylografiske⁹ kunstverkene boken er så full av, er derfor gledelig.

Dette å la bilde og tekst spille sammen var nøye gjennomtenkt fra forfatter og forleggers side – og er i likhet med Charles Dickens' illustrerte førsteutgaver tidlige eksempler på det vi i dag kaller sammensatte tekster.¹⁰

Lesere av fabelprosa verden over vender stadig tilbake til Jules Verne – ikke minst på grunn av de fascinerende illustrasjonene. Og mange er oppgitt over å se hvordan forlag i en rekke land fortsetter å utgi amputerte Jules Verne-bøker, uten de helt nødvendige bildene.

Jules Vernes romaner er blant verdenslitteraturens mest oversatte verker. Ifølge OECD er omfanget av forfatterskapet – når det gjelder antall oversettelser – bare overgått av Bibelen, Lenin, Walt Disney productions og Agatha Christie. Jules Vernes' univers kobler sammen spennende reiser, oppdagelser, teknikk og geografi. Og i dette universet er plansjer, kart og bilder sentrale. Fortellingene – og spesielt illustrasjonene – vil forståelig nok fremstå gammelmodige for en moderne leser, men totalopplevelsen kan derfor av samme grunn bli en reise til både spennende steder og tilbake i tid.

Til originalutgivelsen av *Kaptein Grants barn* ble det laget 175 grafiske blad. Og de øvrige Jules Verne-romanene i originalutgave

9 Xylografi – grafikk laget ved gravering i endevd på harde treblokker.

10 Tekster som formidler et meningsinnhold basert på en kombinasjon av flere meningsskapende ressurser – eksempelvis bilder og verbaltekst.

inneholder gjerne 60 bilder i gjennomsnitt; enkelte har langt fler. Ofte er bildene satt inn i teksten omtrent fire sider før vi kan lese om det som er avbildet, slik at det skapes en nysgjerrighet og forventning overfor hva som vil komme senere i teksten. Illustrasjonene i bøkene setter i gang fortellinger i mottagerens fantasi som løper parallelt med selve teksten i bøkene.

Samhandlingen mellom bilder og tekst i et illustrert verk er avgjørende for leserens bokopplevelse. En slik mulighet for helhetsopplevelse kan utnyttes godt eller dårlig av en forfatter. Bilder i en bok kan fungere som mer eller mindre nødvendige illustrasjoner til en tekst, eller de kan medvirke over- eller sideordnet som et uløselig hele sammen med verbalteksten.

Korrespondansen mellom forfatteren og hans visjonære forlegger Pierre-Jules Hetzel har først de siste tiårene blitt gjennomgått i forskerkretser. Her dokumenteres det at samspillet mellom bilde og tekst har vært svært bevisst fra forfatter og forleggers side. Forleggerens prosjekt var å drive folkeopplysning gjennom gode illustrerte fortellinger. Jules Verne var selv aktiv i prosessen og skrev brev til de ulike billedkunstnerne som ble engasjert. Han spesifiserte motivønsker, anviste hvor det kunne skaffes kildemateriale og laget egne skisser.

Verne skrev i 1868 følgende i et brev til forlaget om illustratøren Edouard Riou (1833–1900), som laget tegningene både til *Kaptein Grants barn* og *En verdensomseiling under havet*:

Jeg har mottatt tegningene fra Riou. Jeg har diverse forslag som jeg kommer til å nevne for ham i et svarbrev. Jeg mener han bør gjøre menneskene mye mindre og værelsene mye større. Og han må få med mange flere detaljer...

At Jules Verne og forlaget hans jobbet så bevisst med å skape en totalopplevelse av tekst og bilde, er ikke så godt kjent her til lands, heller ikke i forlagshusene later det til. Det får vi en god indikasjon på når vi blar i norske utgivelser av Vernes fortellinger, fordi de ofte mangler de viktige illustrasjonene.

Hvordan tekst og bilder er planlagt som en helhet i Jules Ver-

nes bøker, er beskrevet av språkprofessor Arthur B. Evans.¹¹ Han understreker at tidligere litterære analyser av Vernes verker fremstår som mangelfulle ved at de ikke tar for seg forholdet mellom bilde og tekst. Selv peker han på at Jules Vernes bøker inneholder illustrasjoner av fire kategorier som alle har ulike betydninger og formidlingsmessige funksjoner i fremstillingen. Den første kategorien portretterer hovedkarakterene i fortellingen; den andre viser steder som hovedpersonen besøker, gjerne i form av panoramaer eller postkortlignende avbildninger; en tredje er av dokumentarisk art og viser gjerne kart eller plansjer; den fjerde viser handlingsmettede eller dramatiske hendelser i fortellingen. En slik inndeling i kategorier kan også benyttes i tilnærmingen av illustrasjonene til *Kaptein Grants barn*. De ble alle sammen tegnet av den anerkjente franske kunstneren Edouard Riou. Trykkblokken i treverk ble gravert av en kunstnerassistent ved navn Pannemaker. Begge kunstneres signaturer kan sees i de fleste av bildene.

Jules Vernes Skottland og Norge

Sjøreiser, skip og kystkultur var blant hovedinteressene til Jules Verne. Han ble født ved Biscaya-bukta, i byen Nantes i 1828 – og fra tidlige år drømte han om fremmede havner og fjerne land. Da Jules Verne i tredveårsalderen gjennomførte sine første lengre reiser utenfor Frankrike, valgte han Skottland (1859) og Norge i (1861) som reisemål. Begge disse kystlandene ved Nordsjøen var stolte nasjoner som ikke var blitt selvstendige stater, og Jules Verne var betatt av det eksotiske som folk og natur i disse landene representerte. Dette var like før hans litterære gjennombrudd med romanen *Fem uker i ballong*, og opplevelsene herfra ga inspirerende impulser til en rekke senere fortellinger som skulle ta utgangs-

11 Arthur B. Evans har redegjort for dette temaet fra flere vinkler i sitt verk *Jules Verne Rediscovered, Didacticism and the Scientific Novel* fra 1988. Her analyserer han grundig folkeopplysnings-intensjonen til Verne og hans forlegger Hetzel. Blant mange aspekter som gjennomgås er også billedbruken i forhold til teksten.

punkt i nordområdene. At han aller først reiste til Storbritannia, hadde ikke minst å gjøre med at han på morssiden hadde skotske aner. Denne keltiske tilknytningen var han meget stolt av, og flere av Vernes bøker har koblinger til Skottland.

Referanser til Jules Vernes første opplevelser utenfor hjemlandet er tydelige i *Kaptein Grants barn*. Store deler av persongalleriet i boken, både de fra Grant- og Glenarvan-familiene, er skotske. Jules Verne benytter ellers anledningen til å legge ut om skotske klaner og det skotske høylandet som han selv besøkte i 1859, og senere også i 1879. Fiksjonens Castle Malcolm og familien Glenarvan skal være inspirert av det vakre og ærverdige godset Rossdhu House og klanen Colquhoun som holdt til der.¹² Jules Verne besøkte dette stedet på vestbredden av Loch Lomond, da han reiste med hjuldampere på kanaler og innsjøer i Skottland under begge sine Skottlands-reiser.

Fortellingen om Kaptein Grants barn ble første gang publisert som føljetong i familiebladet *Magasin d'Éducation et de Récréation* i perioden 20. desember 1865 til 5. desember 1867. Bokversjon av denne tredelte romanen¹³ ble deretter utgitt i årene 1867–68.

Jules Verne og Norge

I 2011 var det 150 år siden Jules Verne reiste til det «eksotiske» Norge for å oppleve spektakulære landskap og mennesker som levde i pakt med naturen. Inntrykk fra denne reisen fikk stor betydning for den veien forfatterskapet tok i tiden etter. I årene

12 Jules Verne-forsker Ian Thompson, som er professor i geografi ved Glasgow University, presenterer i sin bok *Jules Verne's Scotland* (Edinburgh 2011) svært mange interessante detaljer om Jules Vernes reiser til Skottland. Sammen med Vernes egen *Backwards to Britain* (Edinburgh 1992) gir den et meget utfyllende bilde av forfatterens forhold til landet.

13 (Del 1) 6. mai 1867. *Les Enfants du capitaine Grant. Voyage autour du Monde. L'Amérique du Sud* (Del 2), 15. juli 1867. *Les Enfants du capitaine Grant. Voyage autour du Monde. L'Australie* (Del 3), 28. januar 1868. *Les Enfants du capitaine Grant. Voyage autour du Monde. L'Océan pacifique*, 23. juni 1868. *Les Enfants du capitaine Grant. Voyage autour du Monde* (tre bind i ett) ref. Dehs/Margot: <http://jv.gilead.org.il/biblio/voyages.html>

før 1861 hadde Verne bare skrevet musikkteater, dikt og kortere fortellinger. Nå tok han sjansen på å skrive fantasifull prosa fra ukjente, fjerne strøk.

I de påfølgende romanene, etter å ha besøkt Norden, kaster han øynene på de få gjenstående uoppdagede strøk av verden – land-områdene omkring polene. Fra 1864 skriver han med utgangspunkt i Snorres norske kongesagaer og Island, om en reise inn i jordkloden. Kort etter beskriver han en oppdagelse av Nordpolen (*Kaptein Hatteras*¹⁴); han lanserer ideen om en måneferd – og han skriver altså om en jorda rundt-reise på leting etter Kaptein Grant. I alle disse romanene fletter Jules Verne inn kommentarer som refererer til Norge. Senere skulle det komme også lengre tekster hvor Norge ble omtalt.¹⁵

Paradisbakkene og norske fjorder

I årene like etter Norges-reisen hadde Jules Verne tydeligvis et ønske om å omtale norske forhold i bøkene sine, selv om handlingen foregikk under helt andre himmelstrøk. Norge blir nevnt i alle de første fem romanene han ga ut etter at han fikk bokkontrakt for sine «ekstraordinære reiser».

Dette er da også tilfelle i boken om Kaptein Grant og barna hans, som kom ut fra 1865, bare fire år etter Vernes reise til Norge. Fortellingen er publisert i Norge flere ganger, men i alle disse forkortede og omarbeidede utgavene, som er beregnet på et ungdomspublikum, har Jules Vernes kommentarer om Norge vært redigert bort. Hans omtaler av norske forhold er hverken mange eller viktige, men at han tar dem med sier noe om den begeistringen han må ha følt etter å ha besøkt landet ved polarsirkelen.

I romanen *Kaptein Grants barn*, beundrer reisefølget et gårdsanlegg under et stopp i Australia. De har kommet fram til et idyllisk gårdsbruk som ligger spesielt vakkert til i en lysning i

14 Verne: *Voyages et aventures du capitaine Hatteras* (Paris 1864).

15 Detaljer om Jules Vernes romaner som omtaler Norge finnes på nettstedet www.jules-verne.no

tett skogsterreng. Forfatteren sammenligner det med minner fra Norge når han beskriver det slik i del II, kapittel 17:

Rekken av enger og skoger, her og der store lysninger, alle de mykt rundede åsene, omrisset av den ujevne marken utgjorde et syn så vakkert at det ikke kunne beskrives. Ikke noe annet område i verden kunne sammenliknes med dette, ikke engang den berømte Paradisdalen [ved Drammen] på grensen til Telemark i Norge.

Jules Vernes begeistrede kommentarer om Paradisdalen gjelder et sted i Lier, like øst for Drammen – nærmere bestemt det som i dag kalles Paradis-bakkene. Gjennom disse skråningene ved Lier gikk en av Norges eldste kjøreveier.¹⁶ Den ble kalt «kongeveien» og gikk mellom sølvgruvestaden Kongsberg og Christiania, som var to av Norges viktigste byer på denne tiden. Han omtaler for øvrig det samme området også senere i forfatterskapet. Det Jules Verne beskriver her, via personene i *Kaptein Grants barn*, finner vi nemlig igjen 20 år etter i *En loddsseddel*.¹⁷ I denne romanen fra 1886 foregår handlingen i sin helhet i Norge. Høyst sannsynlig er det sin egen reise fra Drammen til Christiania i 1861, forfatteren beskriver i romanteksten mange år etter:

Ferden gikk utover en vei langs rekker av rognebærtrær, med sin korallrøde frukt. Og de kom så inn i en tett furuskog som omkranser 'Paradis-dalen', en fantastisk solfylt forsenkning i landskapet – med åser bakenfor hverandre, helt ut mot horisonten i det fjerne. Så dukker hundrevis av bakker opp, de fleste av dem med et hus eller en gård på toppen.

I romanen *Kaptein Grants barn* refererer forfatteren til Norge også senere i boka, i del III, kapittel 3, når han omtaler likheter mellom kystlandskapene i Norge og New Zealand:

16 Dette historiske veianlegget ble fredet av riksantikvaren i 2009.

17 *Un billet de loterie* (Paris 1886) – norsk utg. 1971: *Det store loddet* (oversatt fra den franske originalutgaven av *Un billet de loterie* / En loddsseddel).

– Uten kartet over denne delen av kysten, er det umulig. De steile kystene er ekstremt farlige. Det er en rekke små uregelmessige og lunefulle fjorder her, liksom fjordene i Norge. Det er mange rev, og man må ha mye erfaring for å unngå dem. Uansett hvor solid båten er, ville den være fortapt hvis kjølen traff en av klippene som ligger noen få fot under vann.

Jules Vernes omtaler av Norge, nå for første gang på norsk

Boken *Kaptein Grants barn* har vært publisert på norsk et titalls ganger, blant annet på forlagene Damm, Hjemmet, Gyldendal, Stabenfeldt og Tiden. Samtlige¹⁸ utelater kommentaren om Norge og Paradisbakkene. Sannsynligvis er den redigert bort av et utenlandsk forlag som har skullet tilrettelegge en forkortet utgave. Senere har det kanskje blitt laget norske versjoner fra slike forkortede tekster. Da forfatteren i fortellingen om loddseiddelen på nytt henviste til Paradisbakkene, led en opplysningene den samme skjebne da C. Huitfeldt forlag i 1971 laget norsk utgave av denne romanen: *Det store Loddet*.

Jules Vernes tidlige referanser til hans egen Norges-reise trykkes derfor nå for første gang på norsk. Denne første komplette norske, illustrerte nyoversettelsen av Jules Vernes lengste roman-tekst, kan stå som en markering av de 150 år som er gått siden Jules Verne besøkte Norge på sin andre lengre utenlandsreise i 1861 – en passende markering av en forfatter som fortjener å bli bedre kjent i Norge.

Per Johan Moe
www.jules-verne.no

18 I Norge er det bare den meget tidlige, dansk-språklige 1901-utgivelsen til Olsens boghandels forlag i Christiania som gjengir Vernes henvisning til Paradisbakkene ved Drammen.

Referanser

- Dehs, Volker og Jean-Michel Margot (1988): Verne-bibliografi: <http://jv.gilead.org.il/biblio/voyages.html>
- Evans, Arthur B. (1988): *Jules Verne rediscovered, Didacticism and the Scientific Novel*. New York: Greenwood press.
- Thompson, Ian (2011): *Jules Verne's Scotland – In fact and fiction*. Edinburgh: Luath Press.
- Verne, Jules (1992/1859): *Voyage en Angleterre et en Ecosse: Backwards to Britain*. Edinburgh: Chambers.

Per Johan Moe er høyskolelektor på Institutt for språkfag ved Høgskolen i Vestfold. Han har forsket på Jules Vernes forhold til Norge i en årrekke og har skrevet en hovedfagsoppgave om emnet. Deler av dette arbeidet er publisert på internett i artikkelsamlingen *Jules Verne og Norge* – om forfatterens norgesreise i 1861 og hans ukjente bøker med handling fra Norge. På nettstedet www.jules-verne.no finnes en rekke detaljer om alle tekstene Jules Vernes skrev med referanser til Norge.

